

Výroční zpráva

České společnosti pro ochranu netopýrů

2013

Výroční zpráva České společnosti pro ochranu netopýrů za rok 2013

editoři: Petra Schnitzerová, Eva Cepáková a Tomáš Bartonička

1. Úvodní slovo	2
2. O organizaci	3
3. O činnosti v roce 2013	4
3.1 Monitoring	4
3.2 Projekty věnované ochraně netopýrů	8
3.3 Mezinárodní noc pro netopýry	19
3.4 Odborné průzkumy a další služby	21
4. Finanční přehled	22
5. Poděkování	23

1. Úvodní slovo

Netopýři tvoří významnou část biodiverzity naší savčí fauny a současně jsou uznávanou bioindikační skupinou. Z území České republiky je v současnosti udáván výskyt 27 druhů, které jsou všechny zařazeny mezi zvláště chráněné druhy živočichů. Většina našich netopýřů rodí ročně jen jedno mládě, jejich populace se tudíž velice pomalu zotavují z nejrůznějších negativních zásahů. Z těchto a mnoha dalších důvodů je jim poskytována zákonná ochrana, která však není příliš účinná bez dokonalé znalosti jejich způsobu života a dostatečné informovanosti široké veřejnosti.

Posláním ČESON je koordinace ochrany a výzkumu netopýřů a jejich prostředí. K zajištění tohoto cíle ČESON každoročně shromažďuje informace a poznatky o problémech ochrany netopýřů a jejich prostředí, upozorňuje příslušné orgány ochrany přírody a další složky státní správy na tyto problémy a navrhuje jejich řešení. ČESON je také nejrůznějšími institucemi žádán o zpracování expertiz v oboru ochrany netopýřů a jejich prostředí. Ve spolupráci s AOPK ČR je garantem celorepublikového monitoringu netopýřích populací.

ČESON se dále podílí na propagaci myšlenek ochrany netopýřů mezi širokou veřejností, což je realizováno zejména masově probíhající akcí „Mezinárodní (dříve Evropská) noc pro netopýry“, sériemi přednášek a dalších osvětových akcí.

Díky různorodé členské základně zahrnující profesionály i amatéry zajišťuje realizaci a spolupráci na úrovni národních i mezinárodních projektů přímo věnovaných ochraně netopýřů nebo i projektů mezioborových (ochrana živočichů při zateplování budov, konstrukční řešení silničních mostů apod.). ČESON průběžně spolupracuje se zahraničními nevládními organizacemi (zejména na Slovensku, v Německu a Polsku) a je také členem mezinárodního sdružení BatLife Europe. Významná je rovněž role ČESON jakožto dlouhodobého partnera MŽP a AOPK ČR při řešení odborných otázek a naplňování Dohody o ochraně populací evropských netopýřů (EUROBATS).

2. O organizaci

Česká společnost pro ochranu netopýrů (ČESON) byla založena v roce 1991 jako občanské sdružení registrované Ministerstvem vnitra ČR dle zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů (IČO: 49370731).

Od 1.1.2014 je nově zapsána jako spolek ve spolkovém rejstříku, vedeném Krajským soudem v Praze.

Struktura organizace:

Nejvyšším orgánem je valná hromada všech řádných členů, která volí výbor. Výbor dohlíží na běžný chod organizace a řídí činnost organizace mezi valnými hromadami a je stálým správním orgánem. Sestává z předsedy, místopředsedy, jednatele, hospodáře a dalších 5 členů.

V roce 2013 měl ČESON celkem 129 členů.

Statutární zástupci od roku 2013:

Prof. RNDr. Ivan Horáček, CSc. - předseda, RNDr. Radek Lučan, Ph.D. - tajemník,
Mgr. Tomáš Bartonička, Ph.D. - hospodář, RNDr. Petr Benda, Ph.D., RNDr. Petra Schnitzerová, Ph.D.

Zaměstnanci v roce 2013:

RNDr. Petra Schnitzerová, Ph.D. - příprava, koordinace a realizace projektů, odborné poradenství

Mgr. Eva Cepáková, Ph.D. - správa monitorovacích databází, příprava a realizace projektů

Mgr. Dita Weinfurtová - odborné poradenství, realizace projektů

Celkem 2,3 přepočtených úvazků + dobrovolníci na monitoring (cca 80 osob).

Kontakty:

Sídlo: Národní muzeum, Václavské náměstí 68, 115 79 Praha 1

Korespondenční adresa: Katedra zoologie PřF UK, Viničná 7, 128 00 Praha 2

E-mail: netopyr@ceson.org

Telefon: kancelář +420605870323, +420737121672, hospodář +420774080402

3. O činnosti v roce 2013

3.1 Monitoring

Monitoring početnosti netopýřích populací je jedním z dlouhodobých programů ČESON. Tradičně je schéma monitoringu rozloženo do čtyř hlavních aktivit, které zahrnují: monitoring na zimovištích, revize letních kolonií, monitoring letové aktivity a odchyt do sítí na modelových územích.

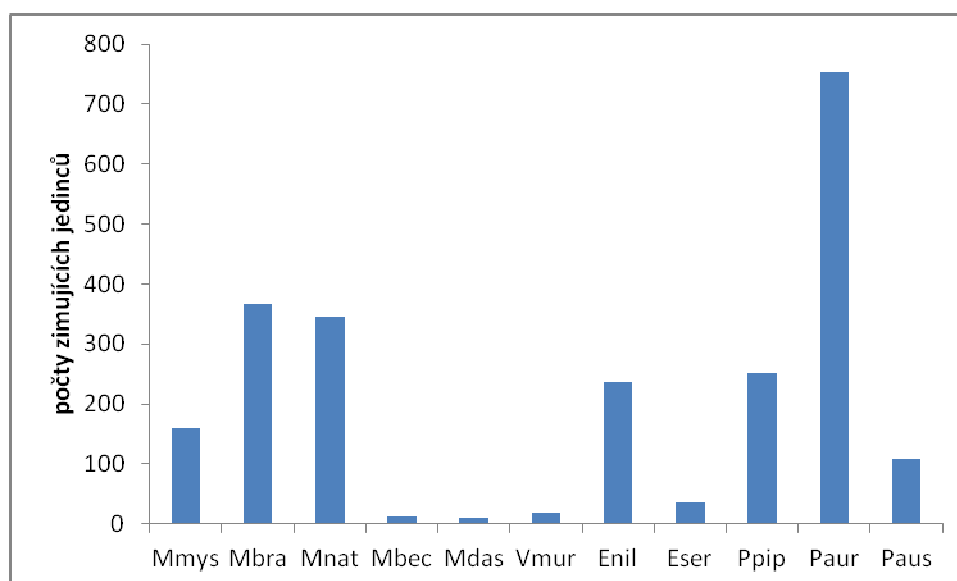
V roce 2013 byl realizován ve standardním rozsahu pouze monitoring na zimovištích. Ostatní monitorovací aktivity byly významně zredukovány s ohledem na neplnění platebních závazků ze strany AOPK ČR a Státního fondu životního prostředí. Nově byly veškeré výsledky z monitoringu v letech 2012 a 2013 předány do Nálezové databáze ochrany přírody (NDOP) provozované AOPK ČR.

3.1.1 Monitoring na zimovištích

V zimě 2012/13 byl monitorován nadstandardní počet zimovišť, celkem 832 lokalit. Nejvyšší počty byly zjištěny u vrápence malého (*Rhinolophus hipposideros*, 18820 jedinců), netopýra velkého (*Myotis myotis*, 9703), n. černého (*Barbastella barbastellus*, 3314) a n. vodního (*M. daubentonii*, 1065). Počty netopýřů dalších zjištěných druhů ukazuje Graf č. 1.

Podobně jako v předchozích letech byla i v této sezóně věnována také pozornost rozšíření plísně *Pseudogymnoascus destructans* (Pd) u zimujících netopýřů. V průběhu standardních kontrol (leden, únor 2013) byla houba pozorována nejen na družích *M. myotis* a *M. emarginatus*, ale i na *M. mystacinus*, *M. brandtii*, *M. nattereri*, *M. bechsteinii*, *M. daubentonii*, *Eptesicus nilssonii* a *Plecotus auritus*. To je však zřejmě způsobeno pozornější prohlídkou zimujících jedinců. V průběhu následných jarních kontrol bylo znovu sledováno a vyhodnoceno celkem 183 lokalit (Tab. 1).

Pro souhrnnou publikaci výsledků dlouhodobého monitoringu netopýřů na zimovištích byla připravena rozsáhlá databáze (1122 zimovišť), kde byly sjednoceny názvy jednotlivých lokalit a jejich poloha. Databáze morfologických charakteristik zimovišť je v současnosti těsně před dokončením a čítá 467 lokalit, kdy je pro každou lokalitu k dispozici 28 proměnných zahrnujících jak morfologické charakteristiky jednotlivých zimovišť, tak informace o společenstvu zimujících netopýřů (velikosti agregací, zastoupení *Myotis myotis*, prevalenci Pd u *M. myotis*). Všem zúčastněným velmi děkujeme za pomoc!

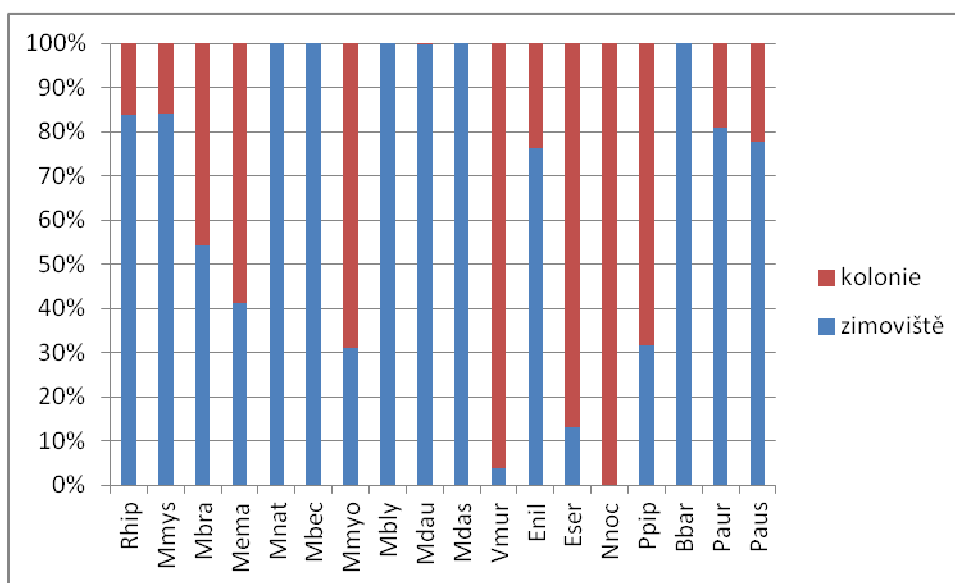
Graf 1: Počty jedinců u ostatních druhů netopýrů zjištěných na zimovištích v sezóně 2012/2013.

Tab. 1: Prevalence pozorovatelného výskytu *Pseudogymnoascus destructans* na jednotlivých druzích netopýrů během jarních kontrol v ČR v roce 2013.

druh	počet lokalit	max. prevalence Pd
<i>Barbastella barbastellus</i>	9	0
<i>Eptesicus nilssonii</i>	6	0
<i>Eptesicus serotinus</i>	6	0
<i>Myotis bechsteinii</i>	3	0
<i>Myotis brandtii</i>	9	0
<i>Myotis daubentonii</i>	30	17
<i>Myotis emarginatus</i>	13	9
<i>Myotis myotis</i>	178	100
<i>Myotis mystacinus</i>	8	0
<i>Myotis mystacinus/brandtii</i>	2	0
<i>Myotis nattereri</i>	12	0
<i>Plecotus auritus</i>	18	100
<i>Plecotus austriacus</i>	2	0
<i>Vespertilio murinus</i>	1	0
<i>Rhinolophus hipposideros</i>	14	8,3

3.1.2 Revize letních kolonií

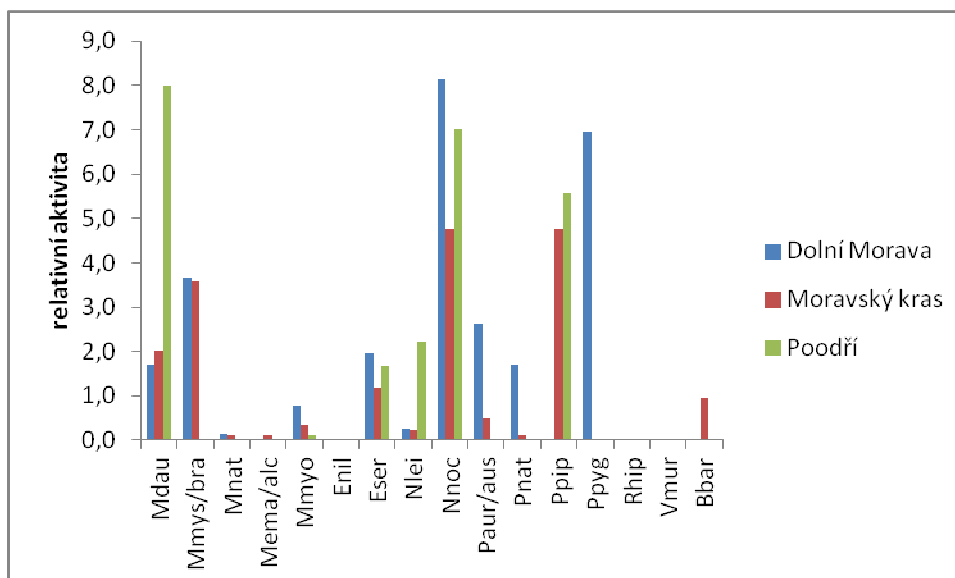
V roce 2013 bylo monitorováno 149 letních kolonií samic. Celkově se jednalo o 66 úkrytů *M. myotis* (21472 jedinců), 65 *R. hipposideros* (3615), 19 *M. emarginatus* (2925), 2 *E. nilssonii* (74), 3 *E. serotinus* (231), 1 *M. daubentonii* (4), 1 *M. mystacinus* (30), 2 *M. brandtii* (310), 4 *N. noctula* (388), 2 *P. pipistrellus* (80), 1 *P. pygmaeus* (460), 1 *V. murinus* (463), 16 *P. auritus* (178), 2 *P. austriacus* (31). U vrápence malého byl jako každoročně zjištěn přesně opačný trend v početnosti mezi letními koloniemi a zimovišti ve srovnání s netopýrem velkým (Graf 2).

Graf 2: Podíl počtu netopýrů jednotlivých druhů zjištěných na letních koloniích a zimovištích v roce 2013.

3.1.3 Monitoring letové aktivity na lovištích, detekce ultrazvukových signálů

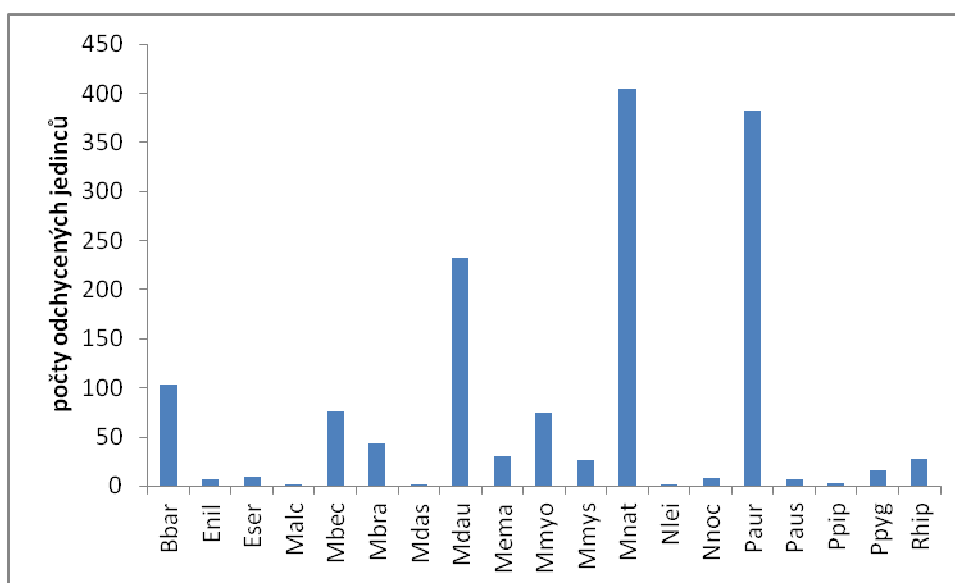
V roce 2013 byla letová aktivita monitorována pouze ve třech územních celcích: CHKO Poodří, CHKO Moravský kras a BR UNESCO Dolní Morava. Pomocí detektoringu byl na pozorovaných územích během roku opět potvrzen výskyt 13 až 16 druhů. K nejhojnějším druhům patřil tradičně netopýr vodní (*M. daubentonii*), n. rezavý (*N. noctula*) a n. hvízdavý (*P. pipistrellus*). Posledně jmenovaný druh je v oblasti Dolní Moravy nahrazen n. nejmenším (*P. pygmaeus*).

Graf 3: Relativní aktivita (počet pozitivních minut na 60 minut pozorování) zjištěná u jednotlivých druhů ve třech monitorovaných oblastech v roce 2013.

3.1.4 Odchyty do sítí - netting

V roce 2013 byla pomocí odchyťů do sítí sledována společenstva netopýrů na 7 lokalitách, významných zimovištích nebo významných místech setkávání netopýrů a sociálního učení („swarming sites“). Jednalo se následující lokality: Ledové sluje v Podyjí, jeskyně Na Turoldu, jeskyně na Bezdězu, jeskyně Vápenice a Basa, vstupy do jeskyní v NPR Špraněk, Kateřinská jeskyně a Chýnovská jeskyně. Celkem bylo odchyceno 1456 netopýrů 19 druhů. Největší počty byly získány od druhů *M. nattereri* (404), *P. auritus* (383) a *M. daubentonii* (233) - viz graf 4.

Graf 4: Počty odchycených jedinců jednotlivých druhů na všech monitorovaných lokalitách v roce 2013.

3.2 Projekty věnované ochraně netopýrů

3.2.1 Přehled řešených témat

3.2.1.1 Ochrana netopýrů v lidských stavbách

Řada druhů netopýrů využívá během svého života nejrůznější úkryty v lidských stavbách, zejména v budovách. Tato stanoviště jsou však v posledních letech ohrožena rozsáhlými stavebními úpravami a zateplováním budov, při nichž dochází nejen k ničení samotných úkrytů, ale často také k přímé likvidaci netopýrů. Ve zvýšené míře tento trend platí především pro panelová sídliště. Proto i v roce 2013 pokračovala realizace několika projektů, které se věnovaly řešení uvedených problémů a jejichž společným dlouhodobým cílem je zefektivnění ochrany netopýrů vázaných na úkryty v lidských stavbách. Jednalo se následující projekty:

Projekt „**Ochrana netopýrů vázaných na úkryty v lidských stavbách**“ (červen 2012 – prosinec 2013) a „**Monitoring netopýrů v panelových sídlištích II**“ (červenec 2013 – prosinec 2014) podpořené v grantovém řízení Hlavního města Prahy, a dále dvouletý projekt „**Pod jednou střechou**“, realizovaný ve spolupráci s Českou společností ornitologickou a Moravským ornitologickým spolkem v rámci tzv. blokového grantu Nadace Partnerství podpořené z Programu švýcarsko-české spolupráce (realizace od dubna 2012 do března 2014).

V rámci uvedených projektů probíhala řada aktivit, jejichž cílem bylo zejména zvýšit informovanost všech zainteresovaných cílových skupin – projektantů a stavebních firem realizujících stavební záměry, majitelů a správců budov, státní správy a samosprávy (krajské a městské úřady), organizací ochrany přírody i široké veřejnosti (obyvatel a uživatelů domů) o možnostech vhodných řešení různých situací spojených s výskytem netopýrů v budovách, jejichž výsledkem by mělo být i zlepšení vztahu veřejnosti k netopýrům a ochoty spolupracovat při jejich ochraně.

3.2.1.2 Ochrana netopýrů v lesním prostředí

Problematika ochrany netopýrů v lesích zůstávala po dlouhou dobu spíše stranou pozornosti. Důvodem bylo jednak obtížnější sledování netopýrů v tomto typu prostředí a také dlouhodobě praktikovaný způsob lesnického hospodaření, spočívající v pěstování stejnověkových kultur převážně jehličnatých lesů, a tudíž jen obtížně slučitelný s potřebami ochrany netopýrů. V obou oblastech však v posledních letech došlo k významným změnám. Využití moderních technik při výzkumu netopýrů umožnilo lépe poznat nároky jednotlivých druhů využívajících lesní prostředí. Kromě toho je patrný také určitý posun v celkovém pojetí lesnictví, a to směrem k trvale udržitelnému, případně přírodě blízkému hospodaření.

V roce 2013 podpořily Ministerstvo zemědělství ČR a Český nadační fond pro vydrů projekt ČESON nazvaný „**Ochrana netopýrů v lesním prostředí: metodická**

práce, poradenství a osvěta". Jeho cílem bylo přitáhnout pozornost lesníků i dalších cílových skupin k tomuto tématu a zároveň odstartovat některé aktivity, vedoucí k zefektivnění ochrany netopýrů v lesích.

3.2.1.3 Vzdělávací projekt pro školy

Jednou z hlavních snah ČESON je zlepšit vnímání netopýrů ze strany široké veřejnosti. Pochopení životního cyklu netopýrů, jejich nároků na prostředí a příčin ohrožení je důležitým předpokladem pro zlepšení spolupráce veřejnosti s odborníky, bez níž nelze zajistit dostatečně efektivní ochranu této ohrožené skupiny živočichů. ČESON se proto kromě řady jiných aktivit dlouhodobě věnuje také osvětové činnosti. Kromě tradiční Mezinárodní noci pro netopýry probíhají během roku také nejrůznější přednášky, exkurze a další programy určené pro všechny věkové kategorie. Z analýzy věkového složení účastníků akcí je známo, že více než 50% tvoří děti do 15 let. Pro děti jsou netopýři přitažlivou skupinou živočichů, kterou lze navíc velmi dobře využít jako modelovou skupinu pro pochopení širších souvislostí v oblasti ochrany druhů a biodiverzity.

V roce 2013 byl díky finanční podpoře hlavního města Prahy zahájen projekt s názvem „**Poznej tajemný svět netopýrů – vzdělávací projekt pro základní a střední školy**“ (realizace červenec 2013 – prosinec 2014). Cílem projektu je navázat spolupráci s pražskými školami a prostřednictvím různých vzdělávacích programů motivovat žáky i učitele ke spolupráci na ochraně netopýrů a k ochraně přírody ve městě obecně.

3.2.2 Přehled projektových aktivit

3.2.2.1 Monitoring netopýrů v panelových domech

Systematický celoroční monitoring výskytu netopýrů na sídlištích pokračoval v roce 2013 na 10 sídlištích v osmi městech - v Praze, Brně, Uherském Hradišti, Olomouci, Přerově, Valašském Meziříčí, Otrokovicích a ve Zlíně. Kromě toho byla shromažďována i další data z jednorázových kontrol budov, realizovaných průzkumů, hlášení veřejnosti apod. Vytvořená databáze výskytu netopýrů v panelových domech v současnosti obsahuje přes 4000 záznamů. Pozitivní nálezy jsou přístupné on-line na internetových stránkách www.ceson.org pod heslem „Monitoring paneláků“.

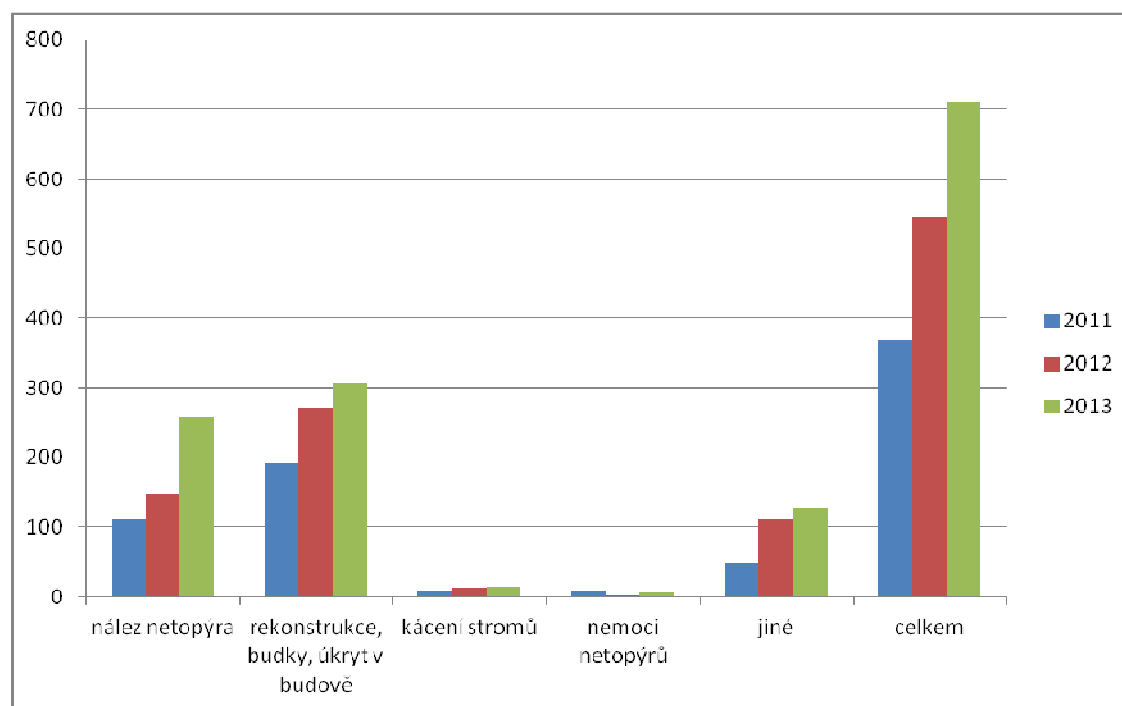
Aktuální informace o zjištěném výskytu netopýrů byly následně rozesílány spolu s upozorněním na vhodné ochranné postupy na příslušné regionální stavební úřady a odbory životního prostředí. Všechna data byla zároveň předána AOPK ČR k hromadnému převedení do Náleзовé databáze ochrany přírody.

Z dosavadních výsledků vyplývá, že přítomnost netopýrů lze očekávat prakticky na každém sídlišti, kde se dosud vyskytují vhodné úkryty (zejména otevřené spáry a přístupné dutiny pod střechou). Proto ČESON prosazuje, aby již ve fázi plánování

stavebních úprav panelových domů byl vždy nejprve proveden průzkum výskytu netopýrů a na jeho základě byl navržen vhodný postup a technické řešení k zajištění jejich ochrany. Tato opatření by měla být součástí stavebního projektu a jejich provedení by mělo být kontrolováno při kolaudaci stavby.

3.2.2.2 Poradenství

Také v roce 2013 byl zajištěn průběžný poradenský servis prostřednictvím centrálního konzultačního místa, které měli na starosti dva pracovníci. Poradenství bylo poskytováno nejen formou telefonických nebo e-mailových konzultací, přibližně třetina případů vyžadovala i osobní návštěvu na místě, další jednání, zpracování stanovisek, případně zajištění přímé realizace vhodných opatření. Některé případy pak byly řešeny také prostřednictvím regionálních spolupracovníků, kteří tvoří tým lokálních konzultantů. Celkově bylo tímto způsobem vyřešeno 711 případů, což dokladuje pokračující nárůst zájmu veřejnosti, firem i veřejné správy o tuto službu (srovnání oproti předchozím letům ukazuje graf 5).

Graf 5: Počet případů řešených prostřednictvím centrálního poradenského servisu ČESON v letech 2011 – 2013, rozděleno podle hlavních řešených témat.

Díky projektu „Pod jednou střechou“ fungovalo také nové školící a konzultační centrum pro Olomoucký a Zlínský kraj. Centrum funguje od května 2012 při Ornitologické stanici Muzea Komenského ORNIS v Přerově a jednou týdně také

v prostorách Hnutí Duha v Olomouci. Prostřednictvím tohoto centra bylo poskytnuto dalších 100 konzultací souvisejících s ochranou synantropních druhů ptáků a netopýrů.

V rámci poradenského servisu se ČESON zúčastnil také 70 správních řízení o výjimkách z ochranných podmínek zvláště chráněných druhů živočichů, v rámci kterých se účastnil místních jednání a zpracovával odborná stanoviska pro příslušné úřady. Dále byly realizovány průzkumy a hodnocení pro firmy či bytová družstva, a to zejména v souvislosti s plánovanými stavebními úpravami panelových domů, ale také s kácením stromů v parcích a alejích. Kromě toho pokračovala také užší spolupráce s Odborem životního prostředí Magistrátu hlavního města Prahy a nově také s OŽP Magistrátu města Brna, v rámci které byly prováděny kontroly domů před rekonstrukcí dle zadání těchto úřadů. Na základě výsledků kontrol pak probíhala příprava závazných doporučení pro realizaci stavby.

Díky uvedeným činnostem se podařilo zabezpečit úkryty netopýrů v budovách i ve stromech na dalších desítkách lokalit po celé ČR.

Tab. 2: Přehled správních řízení, kterých se ČESON účastnil v letech 2011 – 2013.

Řešený zásah	Počet případů		
	2011	2012	2013
rekonstrukce panelových domů	18	35	50
rekonstrukce půd s letní kolonií	1	4	3
zásah do zimoviště	0	4	3
kácení stromů	4	1	12
výstavba větrných elektráren	2	2	1
výzkum	2	2	0
ostatní nezařazené	1	2	1
celkem	28	50	70

3.2.2.3 Vzdělávání specifických cílových skupin

Ve spolupráci s Českou společností ornitologickou a některými dalšími organizacemi bylo v roce 2013 realizováno devět **vzdělávacích seminářů**, které byly zaměřené na řešení problematiky ochrany synantropních ptáků a netopýrů při stavebních úpravách budov. Další dva semináře se věnovaly ochraně netopýrů v lesním prostředí a ve stromech rostoucích mimo les (Tab. 3). Díky navázání spolupráce s organizacemi Pro Silva Bohemica a FSC Česká republika byly na těchto seminářích prezentovány nejen

informace o netopýrech, ale také základní principy přírodě blízkého hospodaření v lesích v širším slova smyslu a mezinárodní program podporující šetrné lesní hospodaření prostřednictvím certifikace FSC. Semináře byly určené nejen pro pracovníky veřejné správy a organizací ochrany přírody, ale také pro stavební firmy, projektanty, bytová družstva, lesníky apod. Zúčastnilo se jich celkem 189 zástupců všech uvedených cílových skupin.

Kromě toho se pracovníci ČESON ve spolupráci s PřF UK v Praze a ZO ČSOP Nyctalus podíleli také na vedení Kurzu detektoringu (10.-11.10.2013) a na programu Kurzu pro získání osvědčení k chovu handicapovaných zvířat organizovaného ÚVR ČSOP a MŽP, který proběhl 16.-19.12.2013 v Praze.

V dubnu byla v Ornitologické stanici Muzea Komenského ORNIS v Přerově otevřena **trvalá venkovní expozice** ukázek opatření používaných k zajištění ochrany synantropních ptáků a netopýřů při stavebních úpravách budov. Tato expozice je využívána jednak v rámci vzdělávacích seminářů, jednak slouží pro zvýšení informovanosti návštěvníků z řad široké veřejnosti.

V rámci projektů byla vydána také další metodická příručka nazvaná „**Netopýři v lesích: doporučení pro lesnickou praxi**“. V příručce jsou popsány úkrytové a potravní nároky netopýřů v lesním prostředí a specifikovány vhodné technologické postupy při obhospodařování lesů, napomáhající zlepšení životních podmínek pro netopýry. Součástí je i kapitola věnovaná ochraně netopýřů ve stromech rostoucích mimo les. Příručka byla distribuována hlavním vlastníkům a správcům lesů v ČR a také pracovníkům příslušných úřadů. Elektronická verze příručky je k dispozici ke stažení na webových stránkách ČESON.

Tab. 3: Přehled vzdělávacích seminářů realizovaných ČESON v roce 2013. (BG = projekt Pod jednou střechou, MZe = Ochrana netopýrů v lesním prostředí, MHMP = Ochrana netopýrů v lidských stavbách).

Datum	Téma	Místo konání	Počet účastníků	Cílová skupina	Projekt
7.3.2013	Ochrana synantropních ptáků a netopýrů nejen při rekonstrukcích budov	ORNIS Přerov	11	ČIŽP	BG
20.- 24.5. 2013	Ochrana synantropních ptáků a netopýrů nejen při rekonstrukcích budov	ORNIS Přerov	12	úřady, NNO Slovensko	BG
25.9.2013	Ochrana synantropních ptáků a netopýrů nejen při rekonstrukcích budov	ORNIS Přerov	6	ZS, složky IZS	BG
25.9.2013	Ochrana synantropních ptáků a netopýrů nejen při rekonstrukcích budov	SCHKO Litovel	8	stráže OP, SCHKO Litovelské Pomoraví	BG
17.10.2013	Přírodě blízké hospodaření a ochrana netopýrů v lesích	Nadace Partnerství Brno	32	úřady, lesníci	MZe
22.10.2013	Ochrana synantropních ptáků a netopýrů nejen při rekonstrukcích budov	ORNIS Přerov	6	úřady, stav. firmy, projektanti	BG
12.11.2013	Přírodě blízké hospodaření a ochrana netopýrů v lesích	MZe Praha	52	úřady, lesníci	MZe
26.11.2013	Ochrana synantropních ptáků a netopýrů nejen při rekonstrukcích budov	ORNIS Přerov	9	úřady, stav. firmy, projektanti	BG
3.12.2013	Ochrana synantropních ptáků a netopýrů nejen při rekonstrukcích budov	ORNIS Přerov	5	úřady, stav. firmy, projektanti	BG
6.12.2013	Ochrana synantropních ptáků a netopýrů nejen při rekonstrukcích budov	Pulčín	14	stráže OP, SCHKO Beskydy	BG
10.12.2013	Ochrana netopýrů na území hl. města Prahy	MHMP Praha	34	úřady MČ Prahy	MHMP

3.2.2.4 Osvětové akce pro veřejnost a školy

V roce 2013 bylo v rámci projektů realizováno celkem 30 osvětových akcí pro veřejnost, školy a další cílové skupiny, kterých se zúčastnilo celkem 7 477 účastníků (tab. 4 a 5). Jednalo se většinou o přednášky spojené s ukázkou handicapovaných netopýrů ze záchranné stanice ZO ČSOP Nyctalus, ale také o exkurze zaměřené na pozorování netopýrů pomocí ultrazvukových detektorů, infostánky v rámci větších celodenních akcí nebo hravé programy pro děti. Další početné akce byly uspořádány v rámci tradiční Mezinárodní (dříve Evropské) noci pro netopýry, jejich přehled je uveden v samostatné kapitole.

Putovní výstava „Netopýři“ byla prezentována v ZOO Ohrada Hluboká nad Vltavou (3.5.-16.7.2013) a následně v SEV Švagrov - Vernířovice (29.8.-30.11.2013), kde si ji mohlo prohlédnout celkem 36 000 návštěvníků. Zároveň byla ve spolupráci s Městským muzeem v Týnci nad Sázavou připravena upravená verze výstavy, která je od dubna 2013 instalována jako trvalá expozice ve věži Týneckého hradu.

Součástí osvětové činnosti byla také literární soutěž pro děti i dospělé na téma „Jak jsem potkal netopýry“. Celkem se jí zúčastnilo 35 soutěžících, kteří zaslali krátké povídky popisující jejich setkání s netopýry. Výherci byli odměněni věcnými cenami.

Tab. 4: Přehled osvětových akcí pro veřejnost a některé zájmové skupiny.

Datum	Akce	Místo konání	Náplň	Počet účastníků
23.2.2013	Seminář Zaostřeno na myslivost	Rokycany	přednáška s ukázkou netopýrů	28
5.4.2013	Veletřh Stavotech - Vše pro stavbu	Olomouc	přednáška o opatřeních při rekonstrukcích budov	4
4.-6.4.2013	Veletřh Stavotech - Vše pro stavbu	Olomouc	infostánek	2 000
16.5.2013	Zelený čtvrtek o.s. CALLA	České Budějovice	přednáška s ukázkou netopýrů	15
18.5.2013	Přednáška v rámci výstavy Netopýři	ZOO Ohrada, Hluboká n. Vltavou	přednáška s ukázkou netopýrů	70
25.5.2013	Českým krasem za Hagenem	NPR Karlštejn	infostánek, úkoly pro děti	390
20.6.2013	Vycházka za netopýry do Divoké Šárky	Praha	exkurze s detektorem a ukázkou netopýrů	12
23.6.2013	Svatojánská noc v Sedlčanech	Sedlčany	infostánek	100
4.7.2013	Program pro dětský tábor ochránců přírody	Rokycany	beseda s ukázkou netopýrů, exkurze s detektorem	42
13.7.2013	Den s netopýry v Infocentru Strašín	Infocentrum Strašín	infostánek s ukázkou netopýrů, exkurze s detektorem	104
14.7.2013	Dětský tábor BOBR Beroun	Kublov	beseda s ukázkou netopýrů, exkurze s detektorem	28
29.8.2013	Přednáška Letem světem letounů	Konopiště	přednáška s ukázkou netopýrů	7
6.9.2013	Celostátní setkání ČSOP	Veselý Habr u Volduch	přednáška s ukázkou netopýrů, exkurze s detektorem	50
14.9.2013	Babí léto v Bohnicích	Praha Bohnice	infostánek	110
18. - 19.9.2013	Dny vody ve Stromovce	Praha	infostánek, úkoly pro děti	3 000
27.9.2013	Olomouckými parky za netopýry	Olomouc	vycházky s detektorem a infostánek v rámci Noci vědců na PŘF UP	200
18.10.2013	Exkurze pro Přírodovědné centrum Trnka	Uherské Hradiště	exkurze s detektorem	20
28.11.2013	Přednáška Náš soused je netopýr	Dům ochránců přírody Praha	přednáška s ukázkou netopýrů	18
7.-9.11.2013	Veletřh Stavotech - Moderní dům	Olomouc	infostánek	1 000
Celkem				7 198

Tab. 5: Přehled osvětových akcí pro školy.

Datum	Akce	Místo konání	Náplň	Počet účastníků
15.3.2013	Přednáška Náš soused netopýr	ZŠ Počaply	přednáška s ukázkou netopýrů	24
4.4.2013	Program Náš soused netopýr	MŠ Maršovice	hravý program s ukázkou netopýrů	38
4.4.2013	Program Náš soused netopýr	MŠ Netvořice	hravý program s ukázkou netopýrů	47
22.5.2013	Program pro gymnázium Světlá nad Sázavou	Srbsko	beseda s ukázkou netopýrů, exkurze s detektorem	22
12.6.2013	Terénní biologický kurz Gymnázia Sedlčany	Roželov	exkurze, přednáška s ukázkou netopýrů	17
26.8.2013	Terénní kurz ekologie pro učitele SŠ z Prahy	RS Věšín	exkurze s detektorem, ukázka nettingu, přednáška s ukázkou netopýrů	19
11.9.2013	Vycházka za netopýry do Stromovky	Praha	exkurze s detektorem	27
25.9.2013	Vycházka za netopýry do Divoké Šárky	Praha	exkurze s detektorem	21
26.9.2013	Vycházka za netopýry do Divoké Šárky	Praha	exkurze s detektorem	35
2.10.2013	Vycházka za netopýry k Hostivařské přehradě	Praha	exkurze s detektorem	15
16.12.2013	Program pro Gymnázium Arabská 14	Praha	promítání filmu, beseda, ukázka netopýrů	14
Celkem				279

3.2.2.5 Akce Náš soused je netopýr

I v roce 2013 pokračovala osvětová a motivační akce „Náš soused je netopýr“. V rámci této akce jsou památeční plaketou a certifikátem odměňováni lidé, kteří přispěli k zachování či vytvoření netopýřích úkrytů ve svém domě. Cílem akce je podpořit ochranu netopýrů a zároveň zviditelnit pozitivní příklady, které jsou dokladem toho, že soužití s netopýry v jednom domě není problémem. V roce 2013 bylo postupně předáno dalších 11 památečních plaket a certifikátů. Mezi oceněnými jsou soukromé osoby, bytová družstva, zástupci církví i firmy.

Akce Náš soused je netopýr byla zahájena v dubnu 2011, přehled všech dosud oceněných lidí a organizací je prezentován na webových stránkách www.sousednetopyr.cz. Na těchto stránkách lze rovněž nalézt bližší informace o celé akci, ale také odpovědi na nejčastější otázky související s výskytem netopýrů v budovách - jak vyřešit některé problémové situace, jak správně postupovat při plánované rekonstrukci budovy nebo co dělat při nálezů netopýra.

3.2.2.6 Propagační a informační materiály

V roce 2013 bylo vydáno několik nových propagačních a informačních materiálů, které byly distribuovány během osvětových akcí, seminářů a využívány při jednáních v rámci poradenského servisu. Jednalo se o informační leták „Ochrana netopýrů v lesním prostředí a ve stromech mimo les“, určený zejména široké veřejnosti. Leták stručnou formou prezentuje základní informace o netopýrech žijících v lesích i ve stromových úkrytech mimo les a seznamuje s možnostmi jejich ochrany. Dále magnetické knižní

záložky a magnety propagující akci „Náš souseď je netopýr“ a projekt „Pod jednou střešou“. A také tři výstavní roll upy, které prezentují základní informace o životě netopýrů a jejich ohrožení a o vhodných postupech a opatřeních k zajištění jejich ochrany při rekonstrukcích budov a při kácení stromů.

3.2.2.7 Výukový balíček pro školy

V rámci zahájení vzdělávacího projektu pro školy byl vytvořen nový výukový program „Netopýři a les“, určený pro žáky prvního stupně základních škol a předškolní děti. Hravou formou seznamuje děti s netopýry a jejich významem v přírodě, s důrazem na lesní prostředí. Program byl připraven jako výukový balíček, který obsahuje metodiku pro lektory, soubor pracovních listů a další pomůcky. Bude tak k dispozici nejen lektorům ČESON, ale i učitelům, pracovníkům ekocenter a dalším zájemcům, kteří se věnují práci s dětmi.

3.2.2.8 Práce s médii

Bylo vydáno 14 tiskových zpráv, na základě kterých bylo odvysíláno devět reportáží v rozhlasu a televizi a vyšly desítky článků v regionálním i celostátním tisku, které v různém rozsahu obsahovaly informace o problematice ohrožení netopýrů a jednotlivých aktivitách realizovaných v rámci projektů. Desítky informačních článků byly zveřejněny také na různých internetových portálech.

Aktuální informace o dění nejen v rámci projektů byly pravidelně prezentovány na obou webových stránkách ČESON (www.ceson.org a www.sousednetopyr.cz) i na profilu „Náš soused netopýr“ na sociální síti Facebook, který měl v roce 2013 okolo 700 příznivců.

3.2.2.9 Spolupráce při přípravě celostátních koncepcí

I v roce 2013 pokračovala úzká spolupráce s Českou společností ornitologickou při prosazování začlenění povinnosti zajištění ochrany rojů netopýrů do podmínek pro žadatele v rámci dotačních programů na zateplování budov. Díky tomu se nejnověji podařilo zařadit tuto podmínku jako součást aktuální výzvy dotačního titulu Nová Zelená úsporám.

ČESON se také podílel na jednání a připomínkování nové Koncepce záchraných programů ohrožených druhů v ČR, která byla posléze schválena MŽP ČR. Součástí seznamu prioritních druhů, pro které by podle koncepce měly být zpracovány a realizovány tzv. programy péče, jsou díky tomu také letouni.

3.3 Mezinárodní noc pro netopýry

I v roce 2013 se členové ČESON podíleli na koordinaci a pořádání Mezinárodní (dříve Evropské) noci pro netopýry. Tato významná osvětová akce věnovaná široké veřejnosti probíhá již řadu let pravidelně na přelomu srpna a září po celé Evropě. V roce 2012 se díky kampani Rok netopýra 2011 – 2012 rozšířila i mimo Evropu a byla přejmenována na Mezinárodní noc pro netopýry.

V České Republice se Mezinárodní noc pro netopýry konala již po sedmnácté a jako její hlavní téma byla tentokrát vyhlášena problematika ochrany netopýrů v lesním prostředí. Akce se konaly na 43 lokalitách v Čechách i na Moravě (tab. 6) a navštívilo je celkem 5 110 účastníků. Program akcí zahrnoval série přednášek o netopýrech doplněné projekcí a ukázkami metod výzkumu netopýrů, zejména odchty do sítí nebo sledování netopýřích hlasů pomocí ultrazvukových detektorů. Na některých místech byli veřejnosti demonstrováni také handicapovaní netopýři a ukázky péče o ně. Pro děti byly většinou připraveny soutěže nebo kvízy, pro všechny zájemce pak noční prohlídky hradů, zámků či blízkých jeskyní a štol.

Tab. 6: Přehled Mezinárodních nocí pro netopýry pořádaných v roce 2013.

Místo konání	Datum	Počet účastníků	Děti do 15 let
Ekocentrum ČSOP Vlašim	14. srpen 2013	90	40 %
Hrad Trosky	16. srpen 2013	81	35%
Zámecký park Dobříš	23. srpen 2013	170	60%
Hrad Točnick	23. srpen 2013	35	29%
Jeskyně Na Špičáku	23. srpen 2013	312	55%
Jindřichův Hradec - Galerie Inspirace	23. srpen 2013	53	35%
Libořezy	24. srpen 2013	20	30%
ZOO Jihlava	24. srpen 2013	40	30%
Ornitologická stanice Muzea Komenského v Přerově	25. srpen 2013	44	65%
SEV Švagrov - Vernířovice	29. srpen 2013	65	25%
Hranice - park	30. srpen 2013	100	40%
Kladská	30. srpen 2013	300	40%
Liberec - Panský Lom	30. srpen 2013	217	35%
Skalice u České Lípy	30. srpen 2013	55	25%
Hrad Týnec nad Sázavou	30. srpen 2013	150	53%
Česká Skalice - muzeum	31. srpen 2013	70	25%
Hrad Šelmberk u Mladé Vožice	31. srpen 2013	110	40%
Mikulov, PR Tuold - Jeskyně Na Tuoldu	31. srpen 2013	90	30%
Vrchlabí	31. srpen 2013	40	50%
SEV Toulcův dvůr Praha	1. září 2013	40	30%
Olomouc	2. září 2013	80	40%
Přírodovědné centrum TRNKA Uherské Hradiště	5. září 2013	70	50%
Havlíčkův Brod	6. září 2013	80	60%
Chýnovská jeskyně	6. září 2013	64	40%
Krásná Lípa - areál Správy NP České Švýcarsko	6. září 2013	150	67%
Lužické hory - Ledová jeskyně Naděje	6. září 2013	80	40%
Velké Meziříčí - SEV Ostrůvek	6. září 2013	30	55%
ZOO Plzeň	6. září 2013	150	40%
Hrad Orlík nad Humpolcem	7. září 2013	90	67%
Sloupsko-šošůvské jeskyně	7. září 2013	464	35 %
Záchranná stanice Pavlov	7. září 2013	40	50%
Bítov - zřícenina hradu Čornštejn	7. září 2013	210	30%
Kladno Čabárna - Záchranná stanice AVES	9. září 2013	36	60%
ZOO Ostrava	11. září 2013	65	11%
Hrad Valdštejn	13. září 2013	82	30%
ZOO Hodonín	13. září 2013	30	25%
Ostrava-Třebovice	14. září 2013	40	50%
Brno - Botanická zahrada PŘF MU	27. září 2013	400	10%
ZOO Vyškov	5. říjen 2013	344	20%
Celkem účastníků		5 110	

3.4 Odborné průzkumy a další služby

V roce 2013 ČESON dále zajišťoval realizaci odborných inventarizačních průzkumů některých evropsky významných lokalit, přípravu plánů péče o vyhlášená či stávající zvláště chráněná území s výskytem netopýrů, zpracovával studie vlivu plánované výstavby větrných elektráren na chiropterofaunu, průzkumy městských parků a stromořadí před plánovaným kácením stromů apod.

Členové organizace se rovněž velmi významně podíleli na realizaci rozsáhlého mapování výskytu letounů na území Krkonošského národního parku v rámci projektu „Netopýři Krkonoš“. Cílem tohoto projektu je zhodnotit charakter netopýřího společenstva v hospodářských lesích a v lesích bez managementu, sledovat letovou aktivitu netopýrů v různých biotopech a v migračních koridorech. Výzkum probíhá v české i polské části Krkonoš.

4. Finanční přehled

I. NÁKLADY

Spotřeba materiálu do 3 tis.	42 318 Kč
Spotřeba materiálu do 40 tis.	114 147 Kč
Spotřeba ost.neskl.dodávek	4 892 Kč
Opravy a údržba	4 068 Kč
Cestovné	323 095 Kč
Náklady na reprezentaci	1 510 Kč
Ostatní služby	1 048 341 Kč
Poštovné	21 211 Kč
Ostatní služby nemateriální	811 128 Kč
Telefony	14 171 Kč
Ostatní služby - tisk	201 831 Kč
Mzdové náklady	796 794 Kč
Mzdové náklady	683 794 Kč
Mzdové náklady DPP	113 000 Kč
Zákonné sociální pojištění	232 365 Kč
Zdravotní pojištění 9 %	61 508 Kč
Sociální pojištění 25 %	170 857 Kč
Ostatní daně a poplatky	1 898 Kč
Kurzové ztráty	205 Kč
Jiné ostatní poplatky	2 664 Kč
Bankovní poplatky	5 162 Kč
Daň z příjmu	162 880 Kč
Náklady celkem:	2 740 339 Kč

II. PŘÍJMY

Tržby celkem	2 678 881 Kč
Tržby z prodeje služeb	2 664 796 Kč
Kurzové zisky	887 Kč
Jiné ostatní výnosy	3 398 Kč
Dary	600 Kč
Přijaté členské příspěvky	9 200 Kč
Provozní dotace	914 446 Kč
Dotace-BG FNNO (ČSO)	339 181 Kč
Dotace-MZe	323 130 Kč
Dotace-MHMP	238 235 Kč
Dotace-ČNF	10 000 Kč
Dotace-MŽP	3 900 Kč
Příjmy celkem:	3 593 329 Kč

Výsledek hospodaření **852 990 Kč**

5. Poděkování

Děkujeme za finanční podporu naší činnosti v roce 2013 následujícím nadacím, institucím, firmám a jednotlivcům:

Program Švýcarsko-české spolupráce a Nadace Partnerství

Hlavní město Praha

AOPK ČR

Ministerstvo zemědělství ČR

Český nadační fond pro vydrů

Zelená domácnost.com

Ministerstvo životního prostředí ČR

Libor Hort

Petr Brož

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

nadace
partnerství
| LIDÉ A PŘÍRODA

AGENTURA OCHRANY PŘÍRODY
A KRAJINY ČESKÉ REPUBLIKY

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

český
nadační fond
pro vydrů

Zelená domácnost.com
přátelská k lidem i přírodě

Ministerstvo životního prostředí

Děkujeme také všem členům a sympatizantům, kteří se jakýmkoliv způsobem podíleli na realizaci našich aktivit.